

Sygn. akt I Ns 153/13

POSTANOWIENIE

Dnia 24 października 2014 r.

SĄD REJONOWY W ZAMBROWIE I WYDZIAŁ CYWILNY

w składzie:

Przewodniczący – SSR Paweł Płoński

Protokolant – Danuta Sawicka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 17 października 2014 r. w Zambrowie

sprawy z wniosku **W. J.**

z udziałem (...) **S.A. z siedzibą w L.**

o ustanowienie służebności przesyłu

p o s t a n o w i a :

I. wniosek oddalić;

II. odstąpić od obciążania wnioskodawcy W. J. kosztami postępowania.

Sygn. akt I Ns 153/13

UZASADNIENIE

postanowienia Sądu Rejonowego w Zambrowie z dnia 24 października 2014 r.

Wnioskodawca W. J. w dniu 17 maja 2013 r. wystąpił z wnioskiem o ustanowienie na mocy art. 305¹ k.c. służebności przesyłu obciążającej należąca do niego nieruchomości oznaczoną w ewidencji gruntów nr (...) położoną we wsi Ś. (gm. Z.), dla której Sąd Rejonowy w Zambrowie prowadzi księgę wieczystą nr (...) na rzecz przedsiębiorcy (...) S.A. Oddział B., której treścią jest znoszenie istnienia na nieruchomości obciążonej i w przestrzeni nad i pod powierzchnią tej nieruchomości urządzeń i instalacji elektroenergetycznych oraz prawo korzystania z nieruchomości obciążonej w zakresie niezbędnym do dokonywania konserwacji, remontów, modernizacji urządzeń, kabli i instalacji elektroenergetycznych wraz z prawem wejścia i wjazdu na teren odpowiednim sprzętem. Jednocześnie domagał się zasądzenia od uczestnika (...) S.A. Oddział B. na swoją rzecz kwoty 10.000 zł rocznie tytułem odpowiedniego wynagrodzenia za ustanowienie służebności oraz zasądzenia kosztów postępowania (k. 2-5). W toku postępowania wnioskodawca rozszerzył swój wniosek poprzez sprecyzowanie zakresu tej służebności przesyłu oraz podwyższenie wysokości żądanego wynagrodzenia z tytułu ustanowienia służebności do kwoty 15.000 zł (k. 197-198 oraz k. 333-337).

Uczestnik postępowania (...) S.A. z siedzibą w L. wniósł o oddalenie wniosku jako całkowicie bezzasadnego oraz zasądzenie kosztów postępowania. W uzasadnieniu swojego stanowiska wskazał, że już jego poprzednicy prawni nabyli w drodze zasiedzenia (w dobrej wierze) służebność odpowiadającą treścią służebności przesyłu w zakresie dotyczącym spornego obszaru linii elektrycznej znajdującej się na działce wnioskodawcy – z tym, że co do fragmentu linii niskiego napięcia doszło do zasiedzenia z dniem 1 stycznia 1975 r., zaś fragmentu linii średniego napięcia i transformatora z dniem 20 marca 2009 r.. Jednocześnie z ostrożności procesowej – w przypadku nie podzielenia powyższego stanowiska, iż doszło do zasiedzenia tej służebności w dobrej wierze – uczestnik wskazał, że służebność dotycząca linii niskiego napięcia została zasiedziana z dniem 1 stycznia 1985 r., a także zakwestionował wysokość

dochodzonego przez wnioskodawcę wynagrodzenia za ustanowienie służebności jako zawyżoną (k. 33-36 oraz k. 342-344).

Sąd Rejonowy w Zambrowie ustalił następujący stan faktyczny:

Na podstawie umowy sprzedaży z dnia 18 grudnia 2002 r., sporządzonej w formie aktu notarialnego przed notariuszem M. G. w Kancelarii Notarialnej w Z. (Repertorium A nr (...)) W. J. nabył od M. Ś. własność niezabudowanej nieruchomości gruntowej, stanowiącej grunty orne i pastwiska trwale, położonej we wsi Ś. (gm. Z.), oznaczonej w ewidencji gruntów jako działka o numerze (...) o powierzchni (...) ha (dla której Sąd Rejonowy w Zambrowie Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr (...)) za cenę 2.000 zł. Aktualnie powierzchnia działki nr (...) wynosi (...) ha. Wcześniej przed odnowieniem operatu ewidencji gruntów wykonanym w 1983 r. przedmiotowa działka była natomiast oznaczona nr 60/2 i została nabyta przez M. Ś. na podstawie umowy przekazania własności i posiadania gospodarstwa rolnego zawartej w dniu 13 grudnia 1978 r. z jego rodzicami M. i Z. małż. Ś., którzy uprzednio uwłaszczyli się na tym gruncie w trybie powszechnych uwłaszczeń w 1971 r..

Aktualnie na działce oznaczonej nr (...) znajdują się dwa słupy energetyczne – podwójne (posadowione przy granicy z sąsiednią działką nr (...)) oraz stacja transformatorowa posadowiona na czterech słupach energetycznych (znajdujących się na skraju działki, nieopodal ulicy). Powyższe urządzenia wchodzą obecnie w skład przedsiębiorstwa prowadzonego przez (...) S.A. z siedzibą w L. i stanowią fragment napowietrznej linii elektroenergetycznej średniego napięcia (SN 15 kV) oraz niskiego napięcia (n.n. 0,4 kV), służącej do przesyłu energii elektrycznej na obszarze wsi Ś.. Przedmiotowa linia elektryczna została pierwotnie wybudowana w latach 60-tych ubiegłego wieku, w ramach powszechnej elektryfikacji miast i wsi, którą została objęta m.in. wieś Ś. (k. 171-180). Następnie w latach 1987-89 r. została przeprowadzona modernizacja istniejących linii elektroenergetycznej na obszarze wsi Ś. – w ten sposób, że dokonano przebudowy linii niskiego napięcia (n.n. 0,4 kV), z zachowaniem jednak istniejących wcześniej tras tej linii, a także dokonano całkowitej przebudowy linii średniego napięcia (SN 15 kV) wraz ze zmianą lokalizacji stacji transformatorowej, która wówczas została posadowiona na gruncie działki oznaczonej nr (...) (k. 40-51). W związku z tą modernizacją dokonano demontażu dotychczasowej linii 15 kV, zaś powstała nowa linia, która została zlokalizowana według nowej trasy. Powyższa modernizacja była przeprowadzona na podstawie decyzji Urzędu Wojewódzkiego w Ł. z dnia 18 grudnia 1987 r. oznaczonej nr (...), którą został zatwierdzony plan realizacyjny oraz pozwolenie na budowę i przebudowę urządzeń elektroenergetycznych w miejscowościach Ś. i G. (k. (...)). W dniu 20 marca 1989 r. pracownicy Zakładu (...) dokonali sprawdzenia urządzeń elektrycznych zgłoszonych po modernizacji do przyłączenia do sieci elektrycznej – w tym m.in. również urządzeń znajdujących się na działce nr (...) we wsi Ś. i z tym samym dniem przyjęto te urządzenia do użytkowania przez Zakład (...) (k. 37-38). Przez wiele następnych lat stan ten istniał niezmiennie na gruncie, a przebieg linii energetycznej i umiejscowienie urządzeń elektro-energetycznych nie były kwestionowane przez żadnego z kolejnych właścicieli nieruchomości nr (...). W tym czasie też Zakład (...) bez problemu korzystał z urządzeń znajdujących się na tym gruncie w celu przesyłu energii elektrycznej, zaś pracownicy Zakładu wielokrotnie wchodzili na tą posesję w celu usuwania awarii tych urządzeń, bądź ich oględzin oraz okresowych przeglądów.

Przedsiębiorstwo przesyłowe – (...) S.A. z siedzibą w L., które obecnie jest właścicielem urządzeń elektroenergetycznych znajdujących się na działce nr (...) we wsi Ś., jest następcą prawnym przedsiębiorstwa państwowego, które dokonało wybudowania tych urządzeń i później zarządzało nimi przez wiele lat. Decyzją Urzędu Wojewódzkiego w Ł. z dnia 8 kwietnia 1992 r. (nr (...)) – wydaną na podstawie przepisów ustawy z dnia 29 września 1990 r. o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości (Dz. U. z 1990 r., Nr 79, poz. 464) – stwierdzono, że nieruchomości położone w Z. oraz we (...) dotychczas będące w zarządzie (...) w B. stały się z dniem 5 grudnia 1990 r. – z mocy prawa przedmiotem użytkowania wieczystego przedsiębiorstwa, zaś budynki znajdujące się na tych nieruchomościach stały się własnością tego przedsiębiorstwa (k. 52). Na podstawie tej decyzji na własność przedsiębiorstwa przeszły też wszelkie ruchomości, w tym urządzenia elektroenergetyczne. Następnie na podstawie aktu przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego w spółkę akcyjną, sporządzonego w formie aktu notarialnego z dnia 12 lipca 1993 r. przed notariuszem T. J. w Kancelarii Notarialnej w W. (Rep. A nr (...)) – sprostowany następnie aktem notarialnym z dnia 28 lipca 1993 r., Rep. A nr (...)), Skarb Państwa dokonał przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą: Zakład (...) w B. z siedzibą w B. w (...) Spółkę Akcyjną Skarbu Państwa

o nazwie: Zakład (...) S.A. z siedzibą w B., która to spółka wstąpiła we wszystkie prawa i obowiązki przekształcanego przedsiębiorstwa państwowego. Powyższe przekształcenie nastąpiło na podstawie ustawy z dnia 5 lutego 1993 r. o przekształceniach własnościowych niektórych przedsiębiorstw państwowych o szczególnym znaczeniu dla gospodarki państwa (Dz. U. z 1993 r., Nr 16, poz. 69) oraz zarządzenia Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 9 lipca 1993 r. (Nr 184/Org/93) i ustawy z dnia 13 lipca 1990 r. o prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych (Dz. U. z 1990 r., Nr 51, poz. 298 z późn. zm.). Załącznikiem do powyższego zarządzenia był między innymi wykaz składników majątkowych przekazywanych do (...) S.A., jak i protokół zdawczo-odbiorczy z przekazania przejęcia linii z czerwca 1993 r.. Z kolei na podstawie umowy aportowego zbycia przedsiębiorstwa zawartej w formie aktu notarialnego w dniu 30 czerwca 2007 r. przed notariuszem B. M. w Kancelarii Notarialnej w B. (Rep. A nr (...)) (...) Sp. z o.o. w B. nabyła na własność należące do Zakładu (...) S.A. m.in. urządzenia, wszelkie przysługujące mu uprawnienia i zobowiązania z tytułu użytkowania i służebności związane z ich wykonywaniem, a także służebności gruntowe, w tym służebności polegające na zapewnieniu dostępu do urządzeń służących do doprowadzania prądu elektrycznego. Postanowieniem Sądu Rejonowego w Białymstoku XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego z dnia 11 września 2008 r. (sygn. akt BI.XII NS-REJ.KRS/(...)) (...) Sp. z o.o. z siedzibą w B. zmieniła firmę na (...) Sp. z o.o. z siedzibą w B.. Ostatecznie w 2010 r. doszło do połączenia spółki (...) Sp. z o.o. z siedzibą w B. z (...) S.A. z siedzibą w L. na mocy art. 492 § 1 pkt 1 k.s.h. poprzez przeniesienie całego majątku spółki przejmowanej (...) Sp. z o.o. na spółkę przejmującą, tj. (...) S.A. z siedzibą w L..

W marcu 2009 r. W. J. wystąpił do (...) S.A. w B. o usunięcie urządzeń energetycznych znajdujących się na należącej do niego nieruchomości o nr (...) w Ś. lub wypłatę stosownego odszkodowania. W odpowiedzi na to pismo (...) S.A. poinformował, że właścicielem spornej sieci elektrycznej – (...) Sp. z o.o. w B. (k. 124-125). Już wcześniej w dniu nabycia przez W. J. tej nieruchomości, tj. w dniu 18 grudnia 2002 r. M. Ś. sporządził pisemne oświadczenie, w którym zrzekł się na rzecz kupującego roszczeń o odszkodowanie za urządzenia posadowione na gruncie i w gruncie działki nr (...) (k. 123).

Pismem z dnia 14 marca 2013 r. W. J. – reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika – wystąpił wobec (...) S.A. Oddział B. z wezwaniem do zapłaty, w którym domagał się zawarcia umowy o ustanowienie służebności przesyłu na podstawie art. 305¹ k.c. i jednocześnie wypłatę wynagrodzenia za bezumowne korzystanie na podstawie art. 224 § 2 i 225 k.c., które to pismo doręczono w dniu 23 kwietnia 2013 r. (k. 126-127). W odpowiedzi na powyższe wezwanie (...) S.A. Oddział B. pismem z dnia 22 maja 2013 r. zażądał od właściciela gruntu złożenia dodatkowych dokumentów wymienionych w tym piśmie (k. 129). Ponieważ ostatecznie nie doszło do zawarcia umowy, W. J. wystąpił z wnioskiem o ustanowienie służebności przesyłu w niniejszej sprawie. Jednocześnie W. J. wystąpił z roszczeniem wobec (...) S.A. o zapłatę wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z jego nieruchomości (zob. pkt 1 pisma wszczynającego niniejsze postępowanie), która to sprawa prowadzona jest przed tutejszym Sądem pod sygn. akt I C 180/13 (okoliczność znana Sądowi urzędu).

Powyższy stan faktyczny Sąd Rejonowy ustalił na podstawie: dokumentów stanowiących załączniki do odpowiedzi na wniosek (k. 37-102), dokumentów stanowiących załączniki do wniosku (k. 111-129 i 137), dokumentacji związanej z powszechną elektryfikacją (k. 171-180), książki reklamacji (k. 181-183), wykazu prac planowych i kart oględzin (k. 184-191), rejestrów uszkodzeń, awarii i prac planowych (k. 202), pismo Wojewody (...) (k. 220), dowód uiszczenia opłat podatkowych (k. 232), pismo Burmistrza Miasta Z. (k. 237), kopii mapy zasadniczej (k. 238), książka reklamacji (k. 239-262), opinii biegłego z zakresu geodezji i szacowania nieruchomości M. B. (k. 285-290, 312-313, 321 i 324), zeznań świadków: R. K. (k. 163 odw.-165 odw.), P. Ś. (k. 225 odw.-226 odw.) i D. H. (k. 226 odw.-227), a także dołączonych do sprawy akt księgi wieczystej nr (...).

Sąd Rejonowy w Zambrowie zważył, co następuje:

Wniosek o ustanowienie służebności przesyłu w trybie art. 305¹ i następane k.c. okazał się być niezasadny i w związku z tym podlegał oddaleniu. Bezspornym w niniejszej sprawie było, że uczestnik (...) S.A. korzysta z nieruchomości wnioskodawcy W. J. oznaczonej nr (...) położonej we wsi Ś. w zakresie odpowiadającym służebności przesyłu

(art. 305¹ i nast. k.c.). Aktualnie na przedmiotowej nieruchomości znajdują się bowiem dwa słupy energetyczne – podwójne oraz stacja transformatorowa posadowiona na czterech słupach energetycznych, które to urządzenia wchodzi w skład przedsiębiorstwa prowadzonego przez (...) S.A. z siedzibą w L. i stanowią fragment napowietrznej linii elektroenergetycznej średniego napięcia (SN 15 kV) oraz niskiego napięcia (n.n. 0,4 kV), wykorzystywanych przez uczestnika (a wcześniej jego poprzedników prawnych) do przesyłu energii elektrycznej na obszarze wsi Ś.. Jednocześnie nie kwestionowanym było, że wszystkie urządzenia służące do doprowadzania energii elektrycznej, które znajdują się na działce wnioskodawcy – zgodnie z treścią art. 49 § 1 k.c. nie należą do części składowych tej nieruchomości, albowiem wchodzi w skład przedsiębiorstwa przesyłowego prowadzonego przez (...) S.A z siedzibą w L..

Zgodnie z treścią przytoczonego **art. 305¹ k.c.**, który został wprowadzony do porządku prawnego w dniu 3 sierpnia 2008 r. – **nieruchomość można obciążyć na rzecz przedsiębiorcy, który zamierza wybudować lub którego własność stanowią urządzenia, o których mowa w art. 49 § 1 k.c., prawem polegającym na tym, że przedsiębiorca może korzystać w oznaczonym zakresie z nieruchomości obciążonej, zgodnie z przeznaczeniem tych urządzeń (służebność przesyłu)**. Jednocześnie z treści art. 305² § 2 k.c. wynika, że jeżeli przedsiębiorca odmawia zawarcia umowy o ustanowienie służebności przesyłu, a jest ona konieczna do korzystania z urządzeń, o których mowa w art. 49 § 1 k.c., właściciel nieruchomości może żądać odpowiedniego wynagrodzenia w zamian za ustanowienie służebności przesyłu. Z akt niniejszej sprawy wynikało, że pomimo wystąpienia przez W. J. w piśmie z dnia 14 marca 2013 r. z żądaniem o zawarcie umowy o ustanowienie służebności przesyłu oraz wypłatę wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z jego gruntu, (...) S.A. ostatecznie nie zawarło z nim takiej umowy (k. 126-129), co stało się przyczyną wystąpienia przez niego z wnioskiem w niniejszej sprawie. W odpowiedzi na wniosek uczestnik podniósł **zarzut zasiedzenia służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu** w zakresie dotyczącym spornego odcinka linii elektrycznej znajdującej się na działce wnioskodawcy – wskazując przy tym, że poprzednicy prawni uczestnika weszli w posiadanie tej służebności w dobrej wierze w zakresie dotyczącym fragmentu linii niskiego napięcia już w dniu 5 kwietnia 1960 r., zaś co do linii średniego napięcia i transformatora w dniu 20 marca 1989 r., a zatem **do zasiedzenia tej służebności doszło odpowiednio z dniem 1 stycznia 1975 r. w stosunku do linii niskiego napięcia oraz z dniem 20 marca 2009 r. w przypadku linii średniego napięcia**. Analiza materiału dowodowego zgromadzonego w niniejszej sprawie w ocenie Sądu pozwalała uznać powyższy zarzut zasiedzenia uczestnika za uzasadniony co do zasady.

Zarówno w orzecznictwie, jak i w doktrynie ugruntowane obecnie jest stanowisko, że służebność przesyłu (funkcjonująca przed dniem 3 sierpnia 2008 r. jako „służebność odpowiadająca treści służebności przesyłu”) może zostać nabyta w drodze zasiedzenia na zasadach odpowiednich do zasiedzenia innych służebności gruntowych, i tak Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 13 października 2011 r. (sygn. akt V CSK 502/10 – LEX nr 1096048) wskazał, że posiadanie przez przedsiębiorstwo państwowe urządzeń energetycznych oraz cudzej nieruchomości, na której zostały posadowione, jest posiadaniem w rozumieniu art. 352 k.c. i może prowadzić do zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej służebności przesyłu (art. 292 k.c. w zw. z art. 172 k.c.). Wprawdzie służebność przesyłu (art. 305⁽¹⁾-305⁽⁴⁾ k.c.) została wprowadzona do polskiego systemu prawnego (obok służebności gruntowych i służebności osobistych) dopiero na podstawie ustawy z dnia 30 maja 2008 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 116, poz. 731), która weszła w życie w dniu 3 sierpnia 2008 r. – jednakże już w uchwale z dnia 7 października 2008 r. (sygn. akt III CZP 89/08, publ. Biul.SN 2008/10/7, M.Prawn. 2014/18/980 – LEX nr 458125) Sąd Najwyższy stwierdził, że przed ustawowym uregulowaniem służebności przesyłu (art. 305⁽¹⁾-305⁽⁴⁾ k.c.) dopuszczalne było nabycie w drodze zasiedzenia służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu na rzecz przedsiębiorstwa. Podobne stanowisko Sąd Najwyższy wyraził w postanowieniu z dnia 26 czerwca 2013 r. (sygn. akt II CSK 626/12 – LEX nr 1341262) gdzie wskazał, że przed dniem 3 sierpnia 2008 r. możliwe było nabycie przez zasiedzenie służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu, uregulowanej już po tym dniu w art. 305⁽¹⁾-305⁽⁴⁾ k.c., zaś beneficjentem tej służebności – podobnie jak w obecnym stanie prawnym – mógł być jedynie przedsiębiorca, zaś prawo to wchodziło w skład prowadzonego przez niego przedsiębiorstwa w znaczeniu przedmiotowym. Powyższy pogląd został podtrzymany w późniejszej uchwale Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2013

r. (sygn. akt III CZP 18/13, publ. Rzeczposp. PCD 2013/119/2 – LEX nr 1314349), w której stwierdził, że jeszcze przed wprowadzeniem służebności przesyłu w dniu 3 sierpnia 2008 r. zakłady przesyłowe mogły zasiadywać prawo do korzystania z cudzej działki, a jednocześnie Sąd ten wyrażając to stanowisko wskazał, że okres posiadania wymaganego do zasiedzenia tej służebności przed 2008 r. dolicza się do czasu posiadania wymaganego do zasiedzenia tej służebności.

W związku z wprowadzeniem pojęcia służebności przesyłu w doktrynie powstała sporna kwestia czy zasiedzenie takiej służebności może rozpocząć swój bieg przed dniem 1 lutego 1989 r. (tj. do czasu zmiany brzmienia art. 128 k.c.), gdy przesył energii był wykonywany przez przedsiębiorstwo państwowe, na który to argument powoływał się również wnioskodawca podnosząc, że zasiedzenie nie mogło rozpocząć swojego biegu przed tą datą, gdyż wcześniej nie można było uznać przedsiębiorstwa państwowego za posiadacza samoistnego nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności gruntowej i w związku z tym nie jest możliwe zaliczenie tego okresu do biegu zasiedzenia przez uczestnika. W orzecznictwie Sądu Najwyższego konsekwentnie przyjmuje się, że osoba prawna, która przed dniem 1 lutego 1989 r. mając status państwowej osoby prawnej – nie mogła nabyć (także w drodze zasiedzenia) własności nieruchomości, ani ograniczonych praw rzeczowych. Stanowisko to wyrażone zostało w szczególności właśnie w odniesieniu do przedsiębiorstw energetycznych i innych przedsiębiorstw przesyłowych, które do dnia 1 lutego 1989 r. korzystały ze służebności przesyłu w ramach zarządu mieniem państwowym w imieniu i na rzecz Skarbu Państwa. Dopiero wprowadzenie zmian do kodeksu cywilnego z dniem 1 lutego 1989 r. stworzyło dla państwowych osób prawnych – a takimi były przedsiębiorstwa państwowe – możliwość nabywania dla siebie własności nieruchomości i innych praw rzeczowych. (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 9 lutego 2012 r., sygn. akt III CZP 93/11 – LEX nr 1136115, z dnia 13 października 2011 r., sygn. akt V CSK 502/10 – LEX nr 1096048, z dnia 14 października 2011 r., sygn. akt III CSK 251/10 – LEX nr 1095830, z dnia 25 stycznia 2006 r., sygn. akt I CSK 11/2005, publ. Monitor Prawniczy 2006/24 str. 1341, z dnia 10 kwietnia 2008 r., sygn. akt IV CSK 21/2008 – LexPolonica nr 1879481, z dnia 17 grudnia 2008 r., sygn. akt I CSK 171/2008, publ. OSNC 2010/1/15 i z dnia 17 grudnia 2010 r., sygn. akt III CZP 108/2010 – LexPolonica nr 2427699 oraz wyroki z dnia 8 czerwca 2005 r., sygn. akt V CSK 680/2004 i z dnia 31 maja 2006 r., sygn. akt IV CSK 149/2005 – LexPolonica nr 409449). Z powyższego wprost wynika, że w okresie sprzed daty 1 lutego 1989 r. – kiedy obowiązywał jeszcze art. 128 k.c. wyrażający zasadę jednolitego funduszu własności państwowej – to Skarb Państwa, a nie przedsiębiorstwo państwowe był posiadaczem urządzeń przesyłowych i cudzej nieruchomości, na której je posadowiono i tylko on mógł nabyć przez zasiedzenie służebność gruntową przesyłu (zob. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 22 października 2009 r., sygn. akt III CZP 70/09, publ. OSNC 2010/5/64 – LEX nr 522990). W uchwale Sądu Najwyższego wydanej w dniu 18 czerwca 1991 r. w składzie 7 sędziów (o mocy zasady prawnej, sygn. akt III CZP 38/91, publ. OSNC 1991/10-12/118) stwierdzono, że z chwilą wejścia w życie ustawy z dnia 31 stycznia 1989 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny (Dz. U. z 1989 r., Nr 3, poz. 11) zniesiona została zasada, że jedynie Skarbowi Państwa może przysługiwać prawo własności mienia państwowego, w wyniku czego państwowe osoby prawne uzyskały zdolność prawną w zakresie nabywania składników majątkowych na własność. Zmiana treści art. 128 k.c. dokonana tą ustawą nie spowodowała jednak przekształcenia przysługujących państwowym osobom prawnym – z mocy przepisów kodeksu cywilnego i ustaw szczególnych – uprawnień do części mienia ogólnonarodowego, pozostających w ich zarządzie w dniu wejścia w życie wymienionej ustawy. Dopuszczenie zatem przedsiębiorstwa państwowego energetycznego do korzystania z obszarów państwowych, nie tworzyło żadnych skutków prawnych w zakresie prawa rzeczowego, a w szczególności nie prowadziło do powstania służebności. Jednakże od dnia 1 lutego 1989 r. przedsiębiorstwa państwowe – stając się niezależnymi od Skarbu Państwa podmiotami prawa, mogły rozpocząć posiadać służebność na swoją rzecz („dla siebie”).

Jednocześnie należy odnotować, że pomimo początkowych rozbieżności w judykaturze – ostatnio powtarza się coraz częściej stanowisko, w myśl którego możliwe jest zaliczenie tego okresu posiadania sprzed dnia 1 lutego 1989 r., do łącznego terminu zasiedzenia. Powyższy pogląd został wyrażony ostatnio w uchwale Sądu Najwyższego z dnia z dnia 22 maja 2013 r. (sygn. akt III CZP 18/13, publ. OSNC 2013/12/139, Biul.SN 2013/5/5 – LEX nr 1316046), w której Sąd ten uznał, że okres występowania na nieruchomości stanu faktycznego odpowiadającego treści służebności przesyłu przed wejściem w życie art. 305¹-305⁴ k.c. podlega doliczeniu do czasu posiadania wymaganego do zasiedzenia tej służebności. Podobne stanowisko zajął również Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 27 listopada 2013 r., sygn. akt V CSK 525/12 – LEX nr 1422125 i z dnia 13 czerwca 2013 r., sygn. akt IV CSK 672/12 – LEX nr 1360293, a ostatnio

też Sąd Apelacyjny w Białymstoku w wyroku z dnia 10 stycznia 2014 r. (sygn. akt I ACa 627/13 – LEX nr 1425360), który wskazał, że osoby prawne, które przed dniem 1 lutego 1989 r. posiadały status państwowych osób prawnych, mogły do okresu samoistnego posiadania wykonywanego po tym dniu doliczyć okres posiadania Skarbu Państwa sprzed tej daty. Dotyczy to w szczególności przedsiębiorstw energetycznych, które do dnia wejścia w życie ustawy z dnia 31 stycznia 1989 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 3, poz. 11) korzystały ze służebności przesyłu w ramach zarządu mieniem państwowym w imieniu i na rzecz Skarbu Państwa, a więc w istocie były dzierżycielami w rozumieniu art. 338 k.c. oraz ze względu na ówczesną treść art. 128 k.c. nie mogły nabyć na swoją rzecz własności, ani innych praw rzeczowych.

W świetle powyższych rozważań Sąd Rejonowy – dzieląc powyższe poglądy orzecznictwa – stanął na stanowisku, że w odniesieniu do niniejszej sprawy zasiedzenie służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu było możliwe co do zasady – z tym, że o ile bieg terminu tego zasiedzenia mógł rozpocząć się najwcześniej dopiero z dniem 1 lutego 1989 r., to jednak uczestnik mógł się powoływać w tym zakresie na okres posiadania swoich poprzedników prawnych sprzed tej daty. Jednocześnie należy pamiętać, że nie można doliczyć okresu posiadania poprzednika w sytuacji, gdy doszło już przez niego do zasiedzenia.

Dokonując oceny zasadności zarzutu zasiedzenia służebności podniesionego w niniejszej sprawie na wstępie należało zauważyć, że w myśl art. 305⁴ k.c. do służebności przesyłu stosuje się odpowiednio przepisy o służebnościach gruntowych, a zatem zgodnie z treścią art. 292 k.c. służebność gruntowa może być nabyta przez zasiedzenie tylko w wypadku, gdy polega na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia. W tym przypadku stosuje się również odpowiednio przepisy o nabyciu własności nieruchomości przez zasiedzenie – i tak według art. 172 § 1 i 2 k.c. (w brzmieniu akta ulanie obowiązującym) posiadacz nieruchomości niebędący jej właścicielem nabywa własność, jeżeli posiada nieruchomość nieprzerwanie od lat dwudziestu jako posiadacz samoistny, chyba że uzyskał posiadanie w złej wierze (zasiedzenie), natomiast po upływie lat trzydziestu posiadacz nieruchomości nabywa jej własność, choćby uzyskał posiadanie w złej wierze. Jednocześnie z treści art. 352 § 1 i 2 k.c. wynika, że kto faktycznie korzysta z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności, jest posiadaczem służebności, zaś do posiadania służebności stosuje się odpowiednio przepisy o posiadaniu rzeczy. W świetle powyższego należało ustalić czy uczestnik korzystał z trwałego i widocznego urządzenia znajdującego się na nieruchomości wnioskodawcy, a jeśli tak, to od kiedy taka sytuacja istniała. Ciężar wykazania chwili rozpoczęcia biegu terminu zasiedzenia spoczywa na przedsiębiorcy przesyłowym. Z reguły ci przedsiębiorcy przedstawiają protokoły odbioru urządzenia przesyłowego (linii przesyłowej), którego to typu źródło dowodowe, należy uznać za w zupełności wystarczające dla wykazania rozpoczęcia posiadania służebności.

W kontekście ustaleń faktycznych poczynionych w niniejszej sprawie nie budziło wątpliwości, że poprzednicy prawni uczestnika – (...) S.A. już od lat 60-tych ubiegłego wieku, korzystali z nieruchomości, która obecnie należy do wnioskodawcy – w ten sposób, że za pomocą posadowionych na jego gruncie urządzeń elektroenergetycznych przesyłali energię elektryczną (linia niskiego i średniego napięcia). Ustalono bowiem, że linia energetyczna znajdująca się na nieruchomości wnioskodawcy pierwotnie powstała w ramach powszechnej elektryfikacji miast i wsi, którą została objęta również wieś Ś.. Ewidentnie potwierdza to dokumentacja techniczna złożona przez uczestnika w toku postępowania (k. 171-180). Oczywistym przy tym było, że w tym okresie ewentualne zasiedzenie biegłoby na rzecz Skarbu Państwa, gdyż jak już wskazano to wcześniej – przedsiębiorstwo przesyłowe było wyłącznym zarządcą tego majątku. Jednakże w odniesieniu do niniejszej sprawy ustalono, że w latach 1987-89 powyższa sieć elektryczna została zmodernizowana w ten sposób, że dokonano przebudowy linii niskiego napięcia (n.n. 0,4 kV) – z zachowaniem jednak istniejących wcześniej tras tej linii, a także dokonano całkowitej przebudowy linii średniego napięcia (SN 15 kV) wraz ze zmianą lokalizacji stacji transformatorowej, która została umiejscowiona wówczas na gruncie działki nr (...) należącej wówczas do M. Ś. (k. 40-51). W związku z tą modernizacją dokonano demontażu dotychczasowej linii 15 kV, zaś nowopowstała linia została zlokalizowana już według nowej trasy oraz stosownie do umiejscowienia nowego transformatora. Powyższa modernizacja była przeprowadzona na podstawie decyzji Urzędu Wojewódzkiego w Ł. z dnia 18 grudnia 1987 r. (nr (...)), którą został zatwierdzony plan realizacyjny oraz pozwolenie na budowę i przebudowę

urządzeń elektroenergetycznych m.in. w miejscowościach Ś.. W dniu 20 marca 1989 r. pracownicy Zakładu (...) dokonali sprawdzenia urządzeń elektrycznych zgłoszonych po modernizacji do przyłączenia do sieci elektrycznej – w tym m.in. również urządzeń znajdujących się na działce nr (...) we wsi Ś. i z tym samym dniem przyjęto te urządzenia do użytkowania przez Zakład (...). Powyższe okoliczności wynikały wprost z dokumentów złożonych przez uczestnika (k. 37-51).

W świetle powyższych okoliczności faktycznych Sąd uznał, że rozpoczęcie biegu zasiedzenia na rzecz przedsiębiorstwa przesyłowego mogło się rozpocząć najwcześniej z dniem 20 marca 1989 r., czyli z momentem odbioru urządzeń elektroenergetycznych po modernizacji linii. Wprawdzie jak wskazano wyżej, przebudowa linii niskiego napięcia (n.n. 0,4 kV) odbyła się z zachowaniem istniejących wcześniej tras tej linii (linię średniego napięcia zbudowano od podstaw), tym niemniej wykorzystywała ona nowe urządzenia wzniesione na gruncie działki oznaczonej nr (...), a to właśnie korzystanie z widocznych i trwałych urządzeń może prowadzić do zasiedzenia służebności przesyłu. W związku z tym rozpoczęcie biegu zasiedzenia przez przedsiębiorstwo przesyłowe należało liczyć od momentu odebrania tych urządzeń do korzystania już po modernizacji linii, tj. z dniem 20 marca 1989 r. zgodnie z protokołem odbioru (k. 37-38). Jednocześnie brak było podstaw do uwzględnienia stanowiska wnioskodawcy, według którego za moment ewentualnego rozpoczęcia biegu terminu zasiedzenia należy uznać datę wpisania linii energetycznych do ewidencji środków trwałych.

W kontekście przepisów regulujących zasiedzenie służebności (art. 292 k.c. w zw. z art. 172 k.c.) istotną kwestią zawsze jest ocena czy doszło do wejścia w posiadanie tej służebności w dobrej lub złej wierze, albowiem od tego czynnika zależy okres posiadania niezbędny do stwierdzenia zasiedzenia. Uczestnik konsekwentnie w toku całego postępowania powoływał się na swoją dobrą wiarę wskazując, iż jej poprzednicy prawni wzniesli część ze spornych urządzeń w latach 60-tych ubiegłego wieku zgodnie z obowiązującymi wówczas przepisami prawa m.in. ustawą o elektryfikacji wsi i osiedli oraz posiadali na to zgodę właściciela gruntu, natomiast modernizacja tych urządzeń i budowa nowych (w tym transformatora) była legalna i znajdowała oparcie w decyzji Urzędu Wojewódzkiego w Ł. z dnia 18 grudnia 1987 r. (nr (...)). Ponadto uczestnik podnosił, że od momentu posadowienia tych widocznych przecież urządzeń elektroenergetycznych na działce wnioskodawcy pracownicy przedsiębiorstwa energetycznego bez żadnych przeszkód dokonywali konserwacji tych urządzeń, przeprowadzali przeglądy i naprawy wchodząc na tą działkę. Właściciele tej nieruchomości dotychczas nie sprzeciwiali się takiemu użytkowaniu tych urządzeń i korzystaniu w tym celu w niezbędnym zakresie z tego gruntu. Niezależnie od tego pozwana powołała się również na domniemanie dobrej wiary wynikające z art. 7 k.c., który stanowi, iż jeżeli ustawa uzależnia skutki prawne od dobrej lub złej wiary, domniemywa się istnienie dobrej wiary oraz wskazywała, że domniemanie przewidziane w tym przepisie, dopóki nie zostanie obalone, jest natomiast wiążące dla sądu (zob. art. 234 k.p.c. oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 kwietnia 1994 r., sygn. akt I CRN 44/94, publ. OSNC 1994/12/245 – LEX nr 4094).

W odniesieniu do niniejszej sprawy powyższe stanowisko uczestnika w ocenie Sądu zasługiwało na uwzględnienie jako zasadne. Wprawdzie wnioskodawca W. J., który był reprezentowany w toku całego postępowania przez profesjonalnego pełnomocnika – podniósł wiele kontrargumentów dla tego stanowiska, jednakże w ocenie Sądu nie mogły one skutkować obaleniem domniemanie dobrej wiary podniesionego przez przedsiębiorstwo przesyłowe. Wnioskodawca zarzucał, że uczestnik i jego poprzednicy prawni byli posiadaczami w złej wierze, albowiem nie dysponowali zgodą właściciela gruntu na wzniesienie tych urządzeń, natomiast na kserokopii decyzji Urzędu Wojewódzkiego z dnia 18 grudnia 1987 r. dotyczącej modernizacji urządzeń energetycznych na gruncie wnioskodawcy, która została złożona do akt i na podstawie której uczestnik uzasadniał legalność wzniesienia tych urządzeń – nie zawiera informacji o jej prawomocności, a także strona przeciwna nie przedstawiła oryginału tego dokumentu pomimo takiego żądania wnioskodawcy i choć została poświadczona przez pełnomocnika uczestnika za zgodność z oryginałem.

Odnosząc się do zakwestionowanej przez wnioskodawcę decyzji Urzędu Wojewódzkiego z dnia 18 grudnia 1987 r. należy wskazać, że faktycznie złożona do akt sprawy kserokopia tego dokumentu (poświadczona za zgodność z oryginałem przez pełnomocnika uczestnika) nie zawiera informacji o prawomocności tej decyzji, a jednocześnie uczestnik nie przedstawił oryginału tego dokumentu pomimo takiego żądania ze strony wnioskodawcy. Z treści art. 129 § 1 k.p.c. wynika, że strona powołująca się w piśmie na dokument obowiązana jest na żądanie przeciwnika

złożyć oryginał dokumentu w sądzie jeszcze przed rozprawą. Zamiast oryginału dokumentu strona może złożyć odpis dokumentu, jeżeli jego zgodność z oryginałem została poświadczona przez notariusza albo przez występującego w sprawie pełnomocnika strony będącego np. adwokatem lub radcą prawnym (§ 2), a wówczas takie poświadczenie zawarte w odpisie dokumentu ma charakter dokumentu urzędowego. Zgodnie z art. 129 § 4 k.p.c. jeżeli jest to uzasadnione okolicznościami sprawy, sąd, na wniosek strony albo z urzędu, zażąda od strony składającej odpis dokumentu, o którym mowa w § 2, przedłożenia oryginału tego dokumentu. W takiej sytuacji Sąd dokonuje oceny nie wywiązania się strony z tego obowiązku w trybie art. 233 § 2 k.p.c..

W kontekście niniejszej sprawy Sąd stanął na stanowisku, że nie przedstawienie przez uczestnika oryginału decyzji z dnia 18 grudnia 1987 r. znajdowało obiektywne uzasadnienie i wbrew twierdzeniom wnioskodawcy nie mogło automatycznie skutkować ustaleniem, że przedsiębiorstwo przesyłowe w chwili obejmowania urządzeń elektroenergetycznych w posiadanie było w złej wierze. Należy pamiętać, że dla ustalenia, czy posiadacz służebności jest w dobrej czy w złej wierze, ma znaczenie nie jego wiedza o tym, kto jest właścicielem obciążonej nieruchomości, ale jego przekonanie co do tego, czy przysługuje mu wykonywane prawo (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 maja 2004 r., sygn. akt III CK 496/02 – LEX nr 152776). W niniejszej sprawie sporna linia energetyczna, której fragment znajduje się na gruncie wnioskodawcy, została pierwotnie wybudowana w latach 60-tych ubiegłego wieku w ramach ustawy o powszechnej elektryfikacji wsi i osiedli, a w aktach sprawy brak jest dowodu, z którego wynikałoby, że ówczesny właściciel działki nie wyraził zgody na takie umiejscowienie urządzeń Zakładu (...) (bądź jednoznacznie sprzeciwiał się temu). Za zasadnością twierdzeń uczestnika, iż jego poprzednicy prawni pozostawali wówczas w dobrej wierze przemawia stanowisko zaprezentowane w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 23 września 2010 r. (sygn. akt III CSK 319/09, publ. Biul.SN 2011/1/9– LEX nr 661874), zgodnie z którym posiadanie służebności gruntowej polegającej na korzystaniu z trwałych i widocznych urządzeń posadowionych na nieruchomości przez przedsiębiorstwo energetyczne, może być uznane za posiadanie w dobrej wierze z chwilą jego objęcia, na podstawie przepisów ustawy z dnia 28 czerwca 1950 r. o powszechnej elektryfikacji wsi i osiedli (Dz. U. z 1950 r., Nr 28, poz. 256 z późn. zm.). W uzasadnieniu orzeczenia Sąd Najwyższy wskazał, że dobra wiara posiadacza wynikała w takiej sytuacji z przekonania o służącym mu prawie do postawienia słupów i rozpięcia na nich linii elektroenergetycznej, a następnie korzystania z dostępu do niej. Przekonanie to miało podstawę prawną w przepisach obowiązujących w czasie obejmowania służebności w posiadanie: ustawy z dnia 28 czerwca 1950 r. o powszechnej elektryfikacji wsi i osiedli. Do wykonywania służebności nie były wymagane żadne szczególne akty administracyjne i w przyjętej przez lata praktyce, zwłaszcza w początkowym okresie obowiązywania wskazanych przepisów, nie przywiązywano wagi, o czym powszechnie wiadomo, do wypełniania obowiązków o charakterze formalnym. Za wystarczające powinno się zatem uznać faktyczne wykonywanie uprawnień, wynikające z zastosowania w szczególności art. 1 ust. 1 oraz art. 4 ust. 1 i 2 powołanej ustawy z 1950 r., stanowiących o prawie osób reprezentujących przedsiębiorstwo energetyczne do wstępu, zaś obowiązku właścicieli i posiadaczy do umożliwienia tego wstępu i wykonania czynności na posesjach i w budynkach, dokonywania tam oględzin i pomiarów oraz wykonywania robót i zakładania urządzeń, jakich będzie wymagać powszechna elektryfikacja, stosownie do zarządzenia organu administracyjnego.

Wprawdzie w niniejszej sprawie ustalono również, że w latach 1987-89 została przeprowadzona modernizacja sieci elektrycznej istniejącej na terenie wsi Ś., w ramach której m.in. dokonano przebudowy linii na terenie działki oznaczonej nr (...), tym niemniej dokumentacja techniczna związana z tą modernizacją w ocenie Sądu potwierdza legalność wybudowania urządzeń na działce wnioskodawcy, natomiast na odmienną ocenę nie mogły wpłynąć pewne braki w tej dokumentacji. Nie można zapominać, że z uwagi na wieloletni upływ czasu i krótkie okresy archiwizacji wiele z dokumentów z tamtych lat się nie zachowało i trudno obecnie wymagać od uczestnika, aby przedstawił kompletną dokumentację techniczną z tamtych lat. Uczestnik podjął specjalne starania w toku niniejszego postępowania w celu uzyskania oryginału żądanej decyzji, jednakże okazały się one nieskuteczne (zob. pismo Wojewody (...) – k. 220 oraz pismo Burmistrza Miasta Z. – k. 237). Nie budzi jednak wątpliwości, że decyzja z przedmiocie pozwolenia na budowę i modernizacji linii została faktycznie wydana i była podstawą utworzenia nowych urządzeń m.in. na działce wnioskodawcy, natomiast wnioskodawca nie przedstawił żadnych dowodów, które skutkowałyby powzięciem chociaż wątpliwości co do uchylenia, bądź unieważnienia tej decyzji. W tym miejscu należy przytoczyć stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w postanowieniu z dnia 14 listopada 2012 r. (sygn. akt

II CSK 120/12 – LEX nr 1267161) państwowe osoby prawne, które w okresie przed dniem 31 stycznia 1989 r., w wyniku realizacji inwestycji przesyłowych, przebiegających przez nieruchomości nie należące do przedsiębiorstwa przesyłowego, co do których wydane były decyzje administracyjne o przebiegu linii przesyłowej i pozwolenia budowlane, objęły w dobrej wierze posiadanie służebności, jako korzystanie z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści tej służebności (art. 172 § 1 w zw. z art. 292 i art. 352 k.c.). Jednocześnie słusznie wskazał uczestnik, że nieposiadanie dokumentów stanowiących o tytule posiadania nieruchomości w zakresie służebności przesyłu nie jest automatycznie wystarczające dla stwierdzenia, iż korzystanie przez przedsiębiorstwo przesyłowe z nieruchomości było bezprawne. Zbyt daleko idą wnioski, co do złej wiary i bezprawności działania przedsiębiorstw przesyłowych w czasie instalowania urządzeń elektroenergetycznych kilkadziesiąt lat temu i to przez dawniejszych nawet poprzedników prawnych, tylko dlatego, że nie posiadają oni obecnie ówczesnych decyzji administracyjnych, bądź z tej przyczyny, że nie mogą dowieść, aby w ogóle one były, bądź dlatego, że się nie zachowały i tą drogą nie można wykazać tytułu prawnego do korzystania z nieruchomości (zob. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 14 listopada 2013 r., sygn. akt II CNP 15/13 – LEX nr 1411305).

Niezależnie od powyższych argumentów, okoliczności faktyczne towarzyszące modernizacji linii elektrycznej – w szczególności wcześniejsze utworzenie tej linii w ramach powszechnej elektryfikacji miast i wsi – dawały w ocenie Sądu podstawy uznać, że Zakład (...) posiadał pełne przekonanie, że przysługuje mu wykonywana służebność wobec działki wnioskodawcy. Takie przekonanie niewątpliwie zostało następnie utwierdzone w związku z tym, że przez wiele kolejnych lat stan ten istniał niezmiennie na tym gruncie, a przebieg linii energetycznej nie był kwestionowany przez kolejnych właścicieli nieruchomości nr (...) – w tym również wnioskodawcę, który od 2002 r. stał się jej właścicielem. W tym czasie też Zakład (...) bez problemu korzystał z urządzeń znajdujących się na tym gruncie w celu przesyłu energii elektrycznej, zaś pracownicy Zakładu wielokrotnie wchodził na tą posesję w celu usuwania awarii tych urządzeń, bądź ich oględzin oraz okresowych przeglądów. Powyższa okoliczność została potwierdzona przez pracowników uczestnika przesłuchanych w sprawie w charakterze świadków: R. K. (k. 163 odw.-165 odw.), P. Ś. (k. 225 odw.-226 odw.) i D. H. (k. 226 odw.-227), jak też dokumentację prowadzoną w związku z funkcjonowaniem przedsiębiorstwa: książka reklamacji (k. 181-183), wykaz prac planowych i kart oględzin (k. 184-191), rejestr uszkodzeń, awarii i prac planowych (k. 202) i książka reklamacji (k. 239-262). Taka sytuacja nie zmieniła się również na skutek przekształceń zaistniałych po dniu 1 lutego 1989 r. po stronie Zakładu (...). Nie budziło przy tym żadnych wątpliwości, że część instalacji elektroenergetycznej znajdująca się na gruncie działki nr (...) – obecnie należącej do wnioskodawcy – w postaci dwóch słupów podwójnych i transformatora na czterech słupach niewątpliwie stanowiła trwale i widoczne urządzenia (w rozumieniu art. 49 § 1 k.c.), korzystanie z których mogło prowadzić do zasiedzenia zgodnie z art. 292 k.c..

Jednocześnie z dokumentów złożonych przez uczestnika wynika, że jest on następcą prawnym przedsiębiorstwa państwowego, które dokonało wybudowania urządzeń elektroenergetycznych, m.in. na działce wnioskodawcy i następnie przez wiele lat zarządzało tymi urządzeniami. W związku z przekształceniami własnościowymi wynikającymi z przemian ustrojowych lat 90-tych XX wieku, na podstawie decyzji Urzędu Wojewódzkiego w Ł. z dnia 8 kwietnia 1992 r. (nr (...)) stwierdzono, że nieruchomości położone w Z. oraz we (...) dotychczas będące w zarządzie Zakładu (...) Przedsiębiorstwa Państwowego w B. stały się z dniem 5 grudnia 1990 r. – z mocy prawa przedmiotem użytkowania wieczystego, zaś budynki znajdujące się na tych nieruchomościach stały się własnością Przedsiębiorstwa (k. 52). Nie budziło wątpliwości, że choć państwowe osoby prawne (głównie przedsiębiorstwa państwowe) nie stawały się po nowelizacji art. 128 k.c. właścicielami nieruchomości pozostających w ich zarządzie, tym niemniej należało je uznać za właścicieli rzeczy ruchomych, które pozostawały w takim zarządzie (zob. uchwała składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 18 czerwca 1991 r., sygn. akt III CZP 38/91, publ. OSNCP 1991/10-12/118 – LEX nr 3660). Następnie Zakład (...) Przedsiębiorstwo Państwowe w B. zostało przekształcone w jednoosobową spółkę akcyjną Skarbu Państwa – Zakład (...) S.A. z siedzibą w B. aktem przekształcenia z dnia 12 lipca 1993 r. na podstawie ustawy z dnia 5 lutego 1993 r. o przekształceniach własnościowych niektórych przedsiębiorstw państwowych o szczególnym znaczeniu dla gospodarki państwa (Dz. U. Nr 16, poz. 69). Na skutek przekształcenia spółka ta wstąpiła we wszystkie prawa i obowiązki swojego poprzednika prawnego, co wynika z brzmienia art. 5 powyższej ustawy. Następnie na podstawie umowy aportowego zbycia przedsiębiorstwa z 2007 r. (...) Sp. z o.o. nabyła na własność należące do Zakładu (...) S.A. m.in. urządzenia, wszelkie przysługujące mu uprawnienia i zobowiązania z tytułu

użytkowania i służebności związane z ich wykonywaniem, a także służebności gruntowe, w tym służebności polegające na zapewnieniu dostępu do urządzeń służących do doprowadzania prądu elektrycznego. Z kolei w 2008 r. doszło do zmiany firmy (...) Sp. z o.o. na (...) Sp. z o.o. z siedzibą w B., a ostatecznie w 2010 r. do połączenia spółki (...) Sp. z o.o. z (...) S.A. z siedzibą w L. i przeniesienia całego majątku spółki przejmowanej na rzecz spółki przejmującej. W ramach powyższych przekształceń nie mogło budzić wątpliwości, że pomiędzy tymi podmiotami prawa dochodziło również do przekazywania posiadania służebności odpowiadającej treścią służebności przesyłu przysługującej wobec obciążonych tą służebnością nieruchomości, w tym działki wnioskodawcy. Jednocześnie należy podkreślić, że sam zakres tej służebności nie był sporny pomiędzy stronami, bowiem wnioskodawca ostatecznie nie kwestionował pasa gruntu, który został wskazany przez uczestnika na kopii mapy zasadniczej (k. 238) jako obszar niezbędny do prawidłowego wykonywania służebności z uwagi na posadowione na gruncie wnioskodawcy urządzenia (pismo z k. 275).

W świetle powyższego Sąd uznał, że materiał dowodowy zgromadzony w sprawie jednoznacznie potwierdzał, iż poprzednicy prawni uczestnika wchodząc w dniu 20 marca 1989 r. w posiadanie służebności odpowiadającej treścią służebności przesyłu pozostawali w dobrej wierze, zaś zarzuty wnioskodawcy o braku przez przedsiębiorstwo przesyłowe tytułu prawnego do umieszczenia urządzeń energetycznych na nieruchomości wnioskodawcy i późniejszego wykonywania służebności poprzez korzystanie z trwałego i widocznego urządzenia nie znalazły potwierdzenia w przeprowadzonych w sprawie dowodach. W związku z tym należało uznać, iż wobec nieobalenia przez wnioskodawcę domniemania z art. 7 k.c., w pełni uzasadnionym jest przyjęcie, iż poprzednicy prawni uczestnika (...) S.A. w dobrej wierze weszli w posiadanie służebności polegającej na prawie korzystania z działki gruntu oznaczonej obecnie nr (...) w zakresie odpowiadającym służebności przesyłu. W konsekwencji tego wieloletniego i nieprzerwanego posiadania, zatem należało stwierdzić, że doszło do zasiedzenia tej służebności na rzecz przedsiębiorstwa przesyłowego, które nastąpiło z dniem 20 marca 2009 r..

Na powyższe stanowisko nie mógł wpłynąć zarzut wnioskodawcy, który powołując się na treść art. 3 ustawy o księgach wieczystych i hipotece oraz wynikającą z tego przepisu zasadę rękojmi wiary publicznej ksiąg wieczystych – wskazał, że w księdze wieczystej prowadzonej dla jego nieruchomości (w Dziale III) brak jest wpisów o zasiedzeniu służebności przesyłu przez uczestnika, a zatem jest on chroniony przed zarzutem ustanowienia służebności albo jej nabycia przez zasiedzenie. Nie budzi wątpliwości, że podstawą prawną takiego wpisu w księdze byłoby dopiero zawarcie umowy o ustanowieniu służebności przesyłu, bądź wydanie przez sąd postanowienia w sprawie o stwierdzenia nabycia tej służebności przez zasiedzenie. Jednocześnie z treści art. 7 pkt 5 powołanej ustawy o księgach wieczystych i hipotece wynika, że rękojmia wiary publicznej ksiąg wieczystych nie działa przeciwko służebnościom przesyłu. Niezależnie od powyższego wnioskodawca nabywając w 2002 r. nieruchomość oznaczoną nr (...) miał niewątpliwie pełną świadomość co do znajdujących się na jej powierzchni urządzeń przesyłowych, które powstały wiele lat wcześniej i były doskonale widoczne. Co więcej, przez wiele lat respektował przysługujące Zakładowi (...) prawo do korzystania z jego gruntu, bowiem dopiero w 2009 r. podjął pierwsze władcze działania zmierzające do usunięcia tych urządzeń i uzyskania odszkodowania z tego tytułu. Jednocześnie należy podkreślić, że właściciel nieruchomości zachowywał bierność przez tyle lat pomimo, że w chwili nabycia działki otrzymał od zbywcy (poprzedniego właściciela) M. Ś. pisemne oświadczenie, w którym zrzekł się on na rzecz kupującego roszczeń o odszkodowanie za urządzenia posadowione na gruncie i w gruncie działki nr (...) (k. 123).

Mając powyższe okoliczności na uwadze Sąd uznał, że uczestnikowi (...) S.A. przysługuje określone prawo do korzystania z gruntu wnioskodawcy w postaci służebności odpowiadającej treścią służebności przesyłu, którą nabył uprzednio na skutek zasiedzenia – w związku z tym ustanowienie służebności przesyłu w niniejszej sprawie na podstawie art. 305¹ i następne k.c. było niedopuszczalne. Z tych też względów Sąd na mocy powołanego przepisu (a contrario) oddalił wnioski.

Jednocześnie Sąd uznał, że w niniejszej sprawie zachodziły wyjątkowe okoliczności dające podstawę do zastosowania art. 102 k.p.c. i odstąpienia od obciążania wnioskodawcy – pomimo nieuwzględnienia wniosku – obowiązkiem pokrycia kosztów niniejszego postępowania. Za takim rozstrzygnięciem przemawiał w szczególności precedensowy i skomplikowany charakter sprawy oraz fakt, że żądanie wnioskodawcy zasługiwałoby na uwzględnienie, gdyby

nie podniesiony przez uczestnika zarzut zasiedzenia. Nie można wykluczyć również, że gdyby uczestnik należycie przedstawił swoje argumenty jeszcze przed wszczęciem postępowania sądowego (w odpowiedzi na pisma wnioskodawcy), to może właściciel nieruchomości nie wystąpiłby następnie z takim wnioskiem na drogę sądową.